Нормативни и административни актове, регламентиращи отговорностите на командирите/началниците на военни формирования и ръководителите на структури по осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд

Осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд е конституционно право на работниците и служителите в Република България

Член 48, ал. 5 от Конституцията на Република България (Обн. ДВ. бр. 56 от 13.07.1991 г. ..., изм. и доп. ДВ. бр. 100 от 18.12.2015 г.) гласи:

„Работниците и служителите имат право на здравословни и безопасни условия на труд, на минимално трудово възнаграждение и на заплащане, съответстващо на извършената работа, както и на почивка и отпуск при условия и по ред, определени със закон.”

В съответствие с това конституционно право - Кодексът на труда, *задължава* работодателя да създаде здравословни и безопасни условия на труд:

Глава тринадесета.
ЗДРАВОСЛОВНИ И БЕЗОПАСНИ УСЛОВИЯ НА ТРУДА
Задължение за създаване на здравословни и безопасни условия на труда

Чл. 275. *Работодателят е длъжен да осигури здравословни и безопасни условия на труд, така че опасностите за живота и здравето на работника или служителя да бъдат отстранени, ограничени или намалени.*

(2) Органите на изпълнителната власт в рамките на своите правомощия осъществяват държавната политика по осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд.

Законът за здравословни и безопасни условия на труд се прилага във всички предприятия и места, където се осъществява трудова дейност или се провежда обучение, независимо от формата на организация, вида на собственост и основанието, на което се извършва работата или обучението, доколкото в друг закон или международен договор, по който страна е Република България, не е предвидено друго (чл. 2, ал. 1).

НАРЕДБИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ЗАКОНА ЗА ЗДРАВОСЛОВНИ И БЕЗОПАСНИ УСЛОВИЯ НА ТРУД

НАРЕДБА № 7 от 23.09.1999 г. за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работното оборудване, издадена от министъра на труда и социалната политика и министъра на здравеопазването (Обн., ДВ, бр. 88 от 1999 г.)

Това е най-важната и всеобхватна наредба за прилагането на Закона за здравословни и безопасни условия на труд и с нея се определят минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на всяко работно място и при използване на работното оборудване.

Наредбата се прилага във всички предприятия и места, където се разпростират разпоредбите на Закона за здравословни и безопасни условия на труд, в т.ч. и от лицата, които самостоятелно упражняват трудова дейност.

РАБОТОДАТЕЛ

„Работодател” е главната фигура в работата по осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд в предприятията.

„Работодател” е освен понятието, определено в § 1, т. 1 от допълнителните разпоредби на Кодекса на труда, така

„и всеки, който възлага работа и носи цялата отговорност за предприятието, кооперацията или организацията”.

Главната тежест и цялата отговорност за дейността по осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд пада върху работодателя!

Работодателят е длъжен да изпълнява всички изисквания на нормативните актове, свързани с осигуряване на безопасни условия на труд и опазване на здравето и живота на работещите, както и да създаде такава организация на работата, която да отстранява или в максимална степен да ограничава съществуващите професионални рискове.

За да изпълнява тази своя дейност, работодателят трябва преди всичко да познава действащите нормативни актове относно осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд.

Задължения на работодателите за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд

РАБОТОДАТЕЛЯТ Е ДЛЪЖЕН:

1. **да осигури прилагането на минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд за работните места, трудовия процес и при използване на предоставеното работно оборудване. Посочените задължения подробно са определени в Наредба № 7 от 1999 г. за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работното оборудване (Обн. ДВ, бр. 88 от 1999 г.);**

2. **да определи едно или повече длъжностни лица с подходящо образование и квалификация или да създаде специализирана служба за защитата и профилактиката на професионалните рискове. Конкретният нормативен акт е Наредба № 3 от 27.07.1998 г. за функциите и задачите на длъжностните лица и на специализираните служби в предприятията за организиране изпълнението на дейностите, свързани със защитата и профилактиката на професионалните рискове (Обн. ДВ, бр. 91 от 1998 г.);**

3. **да осигури на своите работници и служители медицинско обслужване от служба по трудова медицина. Условията и редът за осъществяване дейността на службите по трудова медицина са определени с Наредба № 3 от 25.01.2008 г. за условията и реда за осъществяване дейността на службите по трудова медицина (Обн. ДВ. бр. 14 от 2008 г.);**

4. **да направи оценка на риска за здравето и безопасността и да предоставя на работещите информация за рисковете** (оценката на риска обхваща работните процеси и работното оборудване, помещенията, работните места, организацията на труда, използването на суровините и материалите, и други фактори на работната среда). Изискванията са конкретизирани с **Наредба № 5 от 1999 г. за реда, начина и периодичността на извършване на оценка на риска (Обн. ДВ, бр. 47 от 1999 г.);**

5. **да осигури на всеки работещ подходящо обучение и инструктаж по безопасност и здраве при работа**. Условията и редът за провеждане на обучение и инструктаж по безопасност и здраве при работа са регламентирани с **Наредба № РД-07-2 от 16.12.2009 г. за условията и реда за провеждането на периодично обучение и инструктаж на работното място на работниците и служителите по правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд (Обн. ДВ, бр. 102 от 2009 г);**

6. **да подава годишна декларация в териториалната дирекция "Инспекция по труда"** по адреса на регистрация на предприятието в срок до 30 април на следващата година. Редът за подаване на декларацията е уреден в **Наредба № 3 за формата, съдържанието, реда и начина за подаване и съхраняване на декларацията по чл. 15, ал. 1 от Закона за здравословни и безопасни условия на труд (Обн. ДВ, бр. 19 от 2010 г.);**

7. да отчита специфичните опасности за работниците и служителите, които се нуждаят от специална закрила, включително и тези с ограничена работоспособност, и да предвиди за тези лица улеснения на работните им места при изпълнение на трудовите функции;

8. да се консултира с работниците и служителите или с техни представители и организации при: обсъждането и приемането на всички мерки, които се отнасят до здравето и безопасността на работниците и служителите; определянето на работници и служители, които ще извършват дейности по осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд, първа помощ, борбата с пожарите и евакуацията на работниците; планирането и организацията на обучението на работниците и служителите по здравословните и безопасни условия на труд.

9. да учреди комитет или група по условия на труд в предприятието или организацията и в техните структурни звена;

10. да организира първоначално и ежегодно обучение на членовете на комитетите и групите по условия на труд. Редът, изискванията, съдържанието и обхватът на обучението са уредени в Наредба № 4 от 03.11.1998 г. за обучението на представителите в комитетите и групите по условия на труд в предприятията (Обн. ДВ, бр. 133 от 1998 г.);

11. да предприеме необходимите мерки за координация на действията за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, когато на един обект или работна площадка се извършва работа от работници и служители на други работодатели;

12. да установява, разследва, регистрира и отчита задължително всяка станала трудова злополука и професионално заболяване. Подзаконовите нормативни актове в посочените области са: Наредбата за установяване, разследване, регистриране и отчитане на трудовите злополуки (Обн. ДВ, бр. 6 от 2000 г.) и Наредба за реда за съобщаване, регистриране, потвърждаване, обжалване и отчитане на професионалните болести (Обн. ДВ, бр. 65 от 2008 г.);

13. при работа с високо нервно-психическо натоварване, наложен ритъм, монотонност и принудителна работна поза, определена трудова норма и при сменна работа да въвежда физиологични режими на труд и почивка. Условията и редът за разработване и въвеждане на физиологични режими на труд и почивка са определени с Наредба № 15 от 1999 г. за условията, реда и изискванията за разработване и въвеждане на физиологични режими на труд и почивка по време на работа (Обн. ДВ, бр. 54 от 1999 г.);

14. при извършването на работа, свързана с риск за здравето и безопасността, който не може да се отстрани по друг начин със средства за колективна защита, да осигурява на работещите необходимите лични предпазни средства и специално работно облекло. Конкретните изисквания са определени в Наредба № 3 от 19.04.2001 г. за минималните изисквания за безопасност и опазване здравето на работещите при използване на лични предпазни средства на работното място (Обн. ДВ, бр. 46 от 2001 г.);

15. да вземе мерки за предотвратяване на вредните последици в случаи на извънредни обстоятелства, съобразно спецификата на дейността и големината на предприятието, като осигурява организация за ликвидиране на опасността, за оказване на първа помощ, за борба с пожари и условия за евакуация на работниците и служителите;

16. да застрахова за риск „трудова злополука" работниците при съществуването на опасност за живота и здравето им. Условията и редът за задължително застраховане за риска „трудова злополука" на работещите, са определени с Наредбата за задължително застраховане на работниците и служителите за риска "трудова злополука" (Обн. ДВ. бр. 15 от 2006 г.);

17. да създаде организация за осъществяване на наблюдение и контрол от преките ръководители и други длъжностни лица в предприятието по изпълнението на предприетите мерки за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и да търси отговорност при констатиране на нарушения.

ОТГОВОРНОСТИ НА РАБОТОДАТЕЛЯ

I. Административно-наказателна отговорност.

При неизпълнение на задълженията за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, което представлява нарушение на трудовото законодателство, от работодателя може да се търси административно-наказателна отговорност.

Основните закони, уреждащи тази материя, са: Закона за здравословни и безопасни условия на труд, Кодекса на труда, Закона за административните нарушения и наказания (ЗАНН) и Закона за административното производство (ЗАП).

Съгласно чл. 55 от Закона за здравословни и безопасни условия на труд лицата, които нарушават изискванията или не изпълняват задълженията си по този закон, носят отговорност по чл. 413, 414, 415 и 416 от Кодекса на труда.

Съгласно чл. 413 от Кодекса на труда, който наруши правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, ако не подлежи на по-тежко наказание, се наказва с глоба в размер от 20 до 250 лева (ал. 1).

Когато работодател или длъжностно лице не изпълни задълженията си във връзка с осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, глобата е в размер от 250 до 1 000 лв. При повторно нарушение от страна на работодателя или на длъжностното лице глобата е 500 до 2 000 лв.

I I. Имуществена отговорност

Когато вследствие на неспазване на изискванията за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд или по други причини за работник или служител настъпят неблагоприятни последици (трудова злополука или професионално заболяване) или смърт, от работодателя може да се търси имуществена и дори наказателна отговорност.

В Кодекса на труда имуществената отговорност на работодателя е регламентирана в Глава десета, раздел I.

Съгласно чл. 200 от Кодекса на труда за вреди от трудова злополука или професионална болест, които са причинили временна неработоспособност, инвалидност или смърт на работника или служителя, работодателят отговаря имуществено независимо от това, дали негов орган или друг негов работник или служител има вина за настъпването им.

Контрол на условията на труд и административно-наказателна отговорност

- **Цялостният контрол за спазване на трудовото законодателство във всички отрасли и дейности се осъществява от Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда” към министъра на труда и социалната политика. Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда” осъществява и специализирана контролна дейност по спазването на законодателството, свързано с изпълнението на държавната служба, и на правата и задълженията на страните по служебното правоотношение.**

Принудителни административни мерки

Работодателите, органите по назначаването, длъжностните лица, работниците и служителите са длъжни да оказват съдействие на контролните органи при изпълнение на техните функции.

За предотвратяване и преустановяване на нарушенията на трудовото законодателство, на законодателството, свързано с държавната служба, както и за предотвратяване и отстраняване на вредните последици от тях, контролните органи могат да прилагат следните принудителни административни мерки - чл. 404 от Кодекса на труда:

1. **да дават задължителни предписания на работодателите, предприятията ползватели, органите по назначаването и длъжностните лица за отстраняване на нарушенията на трудовото законодателство, на законодателството, свързано с държавната служба, включително и на задълженията по социално-битовото обслужване на работниците и служителите и на задълженията за информиране и консултиране с работниците и служителите по Кодекса на труда и по Закона за информиране и консултиране с работниците и служителите в многонационални предприятия, групи предприятия и европейски дружества, както и за отстраняване на недостатъците по осигуряването на здравословни и безопасни условия на труда;**
2. **да спират въвеждането в експлоатация на сгради, машини и съоръжения, производства и обекти, ако не са спазени правилата за здравословни и безопасни условия на труда и социално-битовото обслужване;**
3. **да спират дейността на предприятия, производства и обекти, включително строежа и реконструкцията им, както и машини, съоръжения и работни места, когато нарушенията на правилата за здравословни и безопасни условия на труда застрашават живота и здравето на хората, да поставят специален знак, указващ приложената принудителна административна мярка, като при неразрешеното му премахване се носи административнонаказателна отговорност.**

Правната уредба за административнонаказателна отговорност за нарушения на трудовото законодателство е уредена в Кодекса на труда.
За неуредените с Кодекса на труда въпроси се прилага общата разпоредба на Закона за административните нарушения и наказания.

За нарушения на трудовото законодателство се налагат следните видове административни наказания:

1. **глоба - на физическите лица;**
2. **имуществена санкция - на юридическите лица и за едноличните търговци.**

Отговорност за нарушение на нормативните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд носи както работодателят, така и длъжностните лица и работниците и служителите.

- ***Който наруши правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труда***, **ако не подлежи на по-тежко наказание, се наказва с глоба в размер от 100 до 500 лв.**

- ***Работодател, който не изпълни задълженията си за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд***, **ако не подлежи на по-тежко наказание, се наказва с имуществена санкция или глоба в размер от 1 500 до 15 000 лв., а виновното длъжностно лице, ако не подлежи на по-тежко наказание - с глоба в размер от 1 000 до 10 000 лв.**

- ***За повторно нарушение наказанието е респективно:*** **за нарушение на правилата по ЗБУТ от работниците и служителите - глоба от 500 до 1 000 лв.;** ***за виновно неизпълнение на задължения от работодателя - имуществена санкция или*** **глоба от 20 000 до 30 000 лв.,** ***и за длъжностно лице - съответно*** **глоба от 5 000 до 20 000 лв.**

Освен за нарушения на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд, санкции са предвидени и при:
- неизпълнение на предписанието на контролните органи;
- създаване на противозаконни пречки на контролните органи.

- **Законодателят е предвидил специална разпоредба и за отговорността за маловажно нарушение.**

- **Така, за нарушение, което е отстранено веднага след установяването му по реда, предвиден в Кодекса на труда, и от което не са произтекли вредни последици за работници и служители, работодателят се наказва с имуществена санкция или глоба в размер от 100 до 300 лв., а виновното длъжностно лице - с глоба в размер от 50 до 100 лв.**

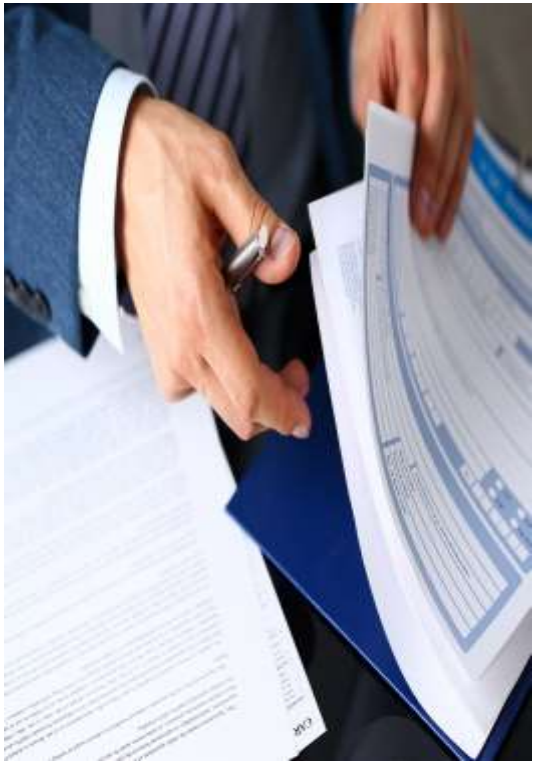

- **Нарушенията на трудовото законодателство се установяват с актове, съставени от държавните контролни органи.**
- **Актът за установяване на административно нарушение се връчва на нарушителя лично срещу подпис, а при невъзможност да му се връчи се изпраща по пощата с препоръчано писмо с обратна разписка.**
- **Ако лицето не бъде намерено на адреса на управление, на постоянния му адрес или по месторабота, връчването се извършва чрез поставяне на съобщение за съставянето на акта, подлежащ на връчване, на таблото за обявления и в интернет страницата на инспекцията по труда.**

Управление и контрол на дейностите за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд в Министерство на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия

ЗАКОН ЗА ОТБРАНАТА И ВЪОРЪЖЕНИТЕ СИЛИ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Чл. 26. Министърът на отбраната:

9. (изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) контролира дейностите по създаване на безопасни и здравословни условия за изпълнение на военната служба и за полагане на труд в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия;

Съвет по условия на труд в Министерството на отбраната

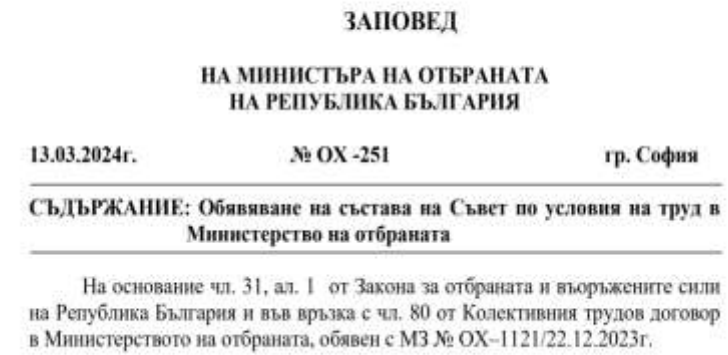

ЗАПОВЕД

НА МИНИСТЪРА НА ОТБРАНАТА
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

13.03.2024г. № ОХ -251 гр. София

СЪДЪРЖАНИЕ: Обявяване на състава на Съвет по условия на труд в Министерство на отбраната

На основание чл. 31, ал. 1 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и във връзка с чл. 80 от Колективния трудов договор в Министерството на отбраната, обявен с МЗ № ОХ-1121/22.12.2023г.

- Обсъжда и анализира състоянието на дейността по осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия, като предлага решения на министъра на отбраната;

- Извършва проверки по отношение спазване на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия, по ред и начин определен от министъра на отбраната, за всеки конкретен случаи.

Научноприложен център по военна епидемиология и хигиена - ВМА

Специализирано звено от структурата на Военномедицинска академия, което осъществява ведомствен здравен, хигиенен и противоепидемичен контрол в обекти на Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия

НАРЕДБА № 36 ОТ 21 ЮЛИ 2009 Г. ЗА УСЛОВИЯТА И РЕДА ЗА УПРАЖНЯВАНЕ НА ДЪРЖАВЕН ЗДРАВЕН КОНТРОЛ

Чл. 4. (1) (Изм. - ДВ, бр. 38 от 2011 г., в сила от 17.05.2011 г.) Регионалните здравни инспекции и Националния център по радиобиология и радиационна защита извършват държавен здравен контрол на територията на съответните области.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 38 от 2011 г., в сила от 17.05.2011 г.) Държавният здравен контрол във ведомствените поделения на Министерството на отбраната, Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията, Министерството на вътрешните работи и Министерството на правосъдието се извършва от звената по ведомствен здравен контрол към съответните министерства, спрямо които главният държавен здравен инспектор осъществява методично ръководство и контрол.

Контролирана територия:

Всички военни формирования/структури на територията на гарнизон:

Асеновград; Белене; Благоевград; Бургас; Варна; Велико Търново; Враца; Карлово; Казанлък; Ловеч; Плевен; Пловдив; Русе; Самоков; Сливен; Смолян: София; Стара Загора; Хасково; Шумен; Ямбол

МИНИСТЕРСТВО НА ОТБРАНАТА

Правила
за дейността по осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд
в Министерство на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната
и Българската армия

З А П О В Е Д
НА
МИНИСТЪРА НА ОТБРАНАТА

03.01.2024 г. № ОХ-7 гр. София

СЪДЪРЖАНИЕ: Относно утвърждаване на Правила за дейността по осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия

На основание чл. 31, ал. 1 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и във връзка с чл. 276, ал. 3 от Кодекса на труда, чл. 2 от Закона за здравословни и безопасни условия на труд и чл. 179, ал. 2 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България

З А П О В Я Д В А М:

1. Утвърждавам Правила за дейността по осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия – Приложение № 1.

2. Отменям заповед на министъра на отбраната № ОХ-189/19.03.2011 г. относно обявяване на Правила за дейността по осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия и МЗ № ОХ-509/21.07.2014 г. относно изменение и допълнение на Правилата за дейността по осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия.

Заповедта да се сведе до знанието на всички звена, структури и военни формирования, получаващи министерски заповеди – за сведение и изпълнение.

Контролът по изпълнението на заповедта възлагам на заместник-министъра на отбраната Атанас Запрянов и на Началника на отбраната, които получават информация от съответните ръководители/началници/командири в случай на констатирани нередности с предложения за предприемане на мерки за отстраняването им.

Зам. министър на отбраната
Станислав Лазаров
ЗАПОВЕД ЗА ЗАМЕСТВАНЕ
№ ОХ-1624/02.12.2023г.
от 02.01.2024г. до 03.01.2024г.

МИНИСТЪР НА ОТБРАНАТА

ТОДОР ТАГАРЕВ

Приложение № 1

П Р А В И Л А

ЗА ДЕЙНОСТТА ПО ОСИГУРЯВАНЕ НА ЗДРАВОСЛОВНИ И БЕЗОПАСНИ УСЛОВИЯ НА ТРУД В МИНИСТЕРСТВОТО НА ОТБРАНАТА, СТРУКТУРИТЕ НА ПРЯКО ПОДЧИНЕНИЕ НА МИНИСТЪРА НА ОТБРАНАТА И БЪЛГАРСКАТА АРМИЯ

ГЛАВА ПЪРВА

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. С тези правила се урежда цялостната дейност по осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд в Министерството на отбраната (МО), структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия (БА) в съответствие с чл. 276, ал. 3 от Кодекса на труда (КТ), чл. 2 от Закона за здравословни и безопасни условия на труд (ЗЗБУТ) и чл. 179, ал. 2 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България (ЗОВСРБ).

Чл. 2. (1) Органите за безопасност и здраве при работа в МО, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и БА са:

1. дирекция „Социална политика и политика по военно-патриотично възпитание" на МО;

2. длъжностните лица по безопасност и здраве при работа в МО, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и БА.

(2) Дейностите на органите за безопасност и здраве при работа се осъществяват в съответствие с разпоредбите на Наредба № 3 от 27.07.1998 г. за функциите и задачите на длъжностните лица и на специализираните служби в предприятията за организиране изпълнението на дейностите, свързани със защита от професионалните рискове и превенция на тези рискове.

Чл. 3. (1) Командирите (началниците) на военни формирования и ръководителите на съответните структури, в зависимост от функциите и характера на професионалния риск, назначават или определят с писмена заповед като орган за безопасност и здраве при работа едно или повече щатни или

Чл. 1. **С тези правила се урежда цялостната дейност по осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд** **в Министерството на отбраната (МО), структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия (БА) в съответствие с чл. 276, ал. 3 от Кодекса на труда (КТ), чл. 2 от Закона за здравословни и безопасни условия на труд (ЗЗБУТ) и чл. 179, ал. 2 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България (ЗОВСРБ).**

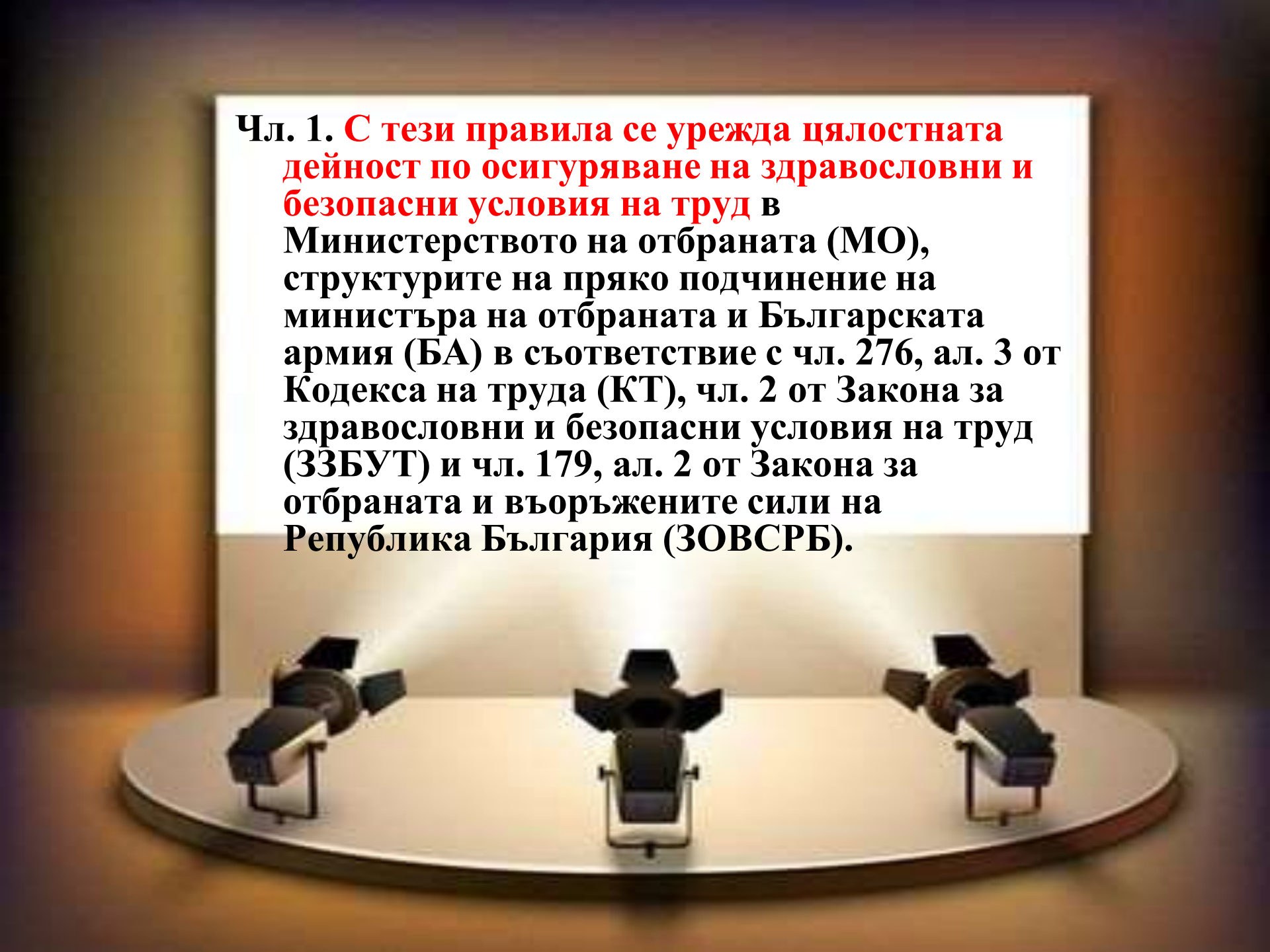

ГЛАВА ТРЕТА

ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА КОМАНДИРИТЕ (НАЧАЛНИЦИТЕ) НА ВОЕННИТЕ ФОРМИРОВАНИЯ И РЪКОВОДИТЕЛИТЕ НА СЪОТВЕТНИТЕ СТРУКТУРИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ЗДРАВОСЛОВНИ И БЕЗОПАСНИ УСЛОВИЯ НА ТРУД

Чл. 7. (1) Командирите (началниците) на военни формирования и ръководителите на съответните структури са длъжни да осигуряват здравословни и безопасни условия на труд на военнослужещите и на цивилните служители, служещи (работещи) във военните формирования/структури и на всички останали лица, които се намират в/или в близост до военните обекти в съответствие с изискванията на Закона за здравословни и безопасни условия на труд и действащата нормативна уредба регламентираща здравословните и безопасни условия на труд.

(2) Командирите (началниците) на военни формирования и ръководителите на съответните структури носят отговорност за осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд в подчинените им военни формирования/структури.

(3) Командирите (началниците) на военни формирования и ръководителите на съответните структури организират и контролират изготвянето на документи по осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд във военните формирования/структури, съгласно приложение № 4.

Приложение № 4 към чл.7, ал.3

ДОКУМЕНТИ ПО ОСИГУРЯВАНЕ НА ЗДРАВОСЛОВНИ И БЕЗОПАСНИ УСЛОВИЯ НА ТРУД

№ по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ДОКУМЕНТА	ОСНОВАНИЕ	ИЗПЪЛНЕНИЕ
1	2	3	4
1.	Копие от годишната декларация подадена в съответната териториална дирекция „Инспекция по труда" (касаеща само цивилните служители).	Чл. 15 от Закон за здравословни и безопасни условия на труд (ЗЗБУТ) Наредба № 3 от 23.02.2010 г. за формата, съдържанието, реда и начина за подаване и съхраняване на декларацията по чл. 15, ал. 1 от ЗЗБУТ	До 30 април на следващата година: - при започване на дейност или - при промяна на обстоятелствата подлежащи на деклариране
2.	Заповед за определяне на длъжностно лице по безопасност и здраве.	Чл. 24, ал. 1 от ЗЗБУТ	Преди започване на трудовата дейност
3.	Заповед за определяне на видовете инструктажи и лицата, които ще ги провеждат.	Чл. 2, ал.2, т.1 и чл.9, ал.1 от Наредба № РД 07-2 от 16.12.2009 г. за условията и реда за провеждането на периодично обучение и инструктаж на работниците и служителите по правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд.	Преди започване на трудовата дейност
4.	Протоколи за проведено обучение на лицата провеждащи видовете инструктажи.	Чл. 6, ал. 1, т.3 от Наредба № РД 07-2 от 16.12.2009 г.	След провеждане на обучението
5.	Утвърдена от командира/началника/ръководителя на военното формирование/структура програма за провеждане на начален инструктаж.	Чл.12, ал. 2 от Наредба № РД 07-2 от 16.12.2009 г.	Преди провеждане на инструктаж
6.	Заповед за провеждане на изпит по правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд.	Чл. 13, ал. 3 от Наредба № РД-07-2 от 16.12.2009г.	След провеждане на инструктажа
7.	Протокол от проведен изпит по правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд.	Чл. 13, ал. 3 от Наредба № РД 07-2 от 16.12.2009г.	След проведен изпит
8.	Служебна бележка за проведен начален инструктаж - по образец.	Чл. 12, ал.3, приложение № 2 от Наредба № РД 07-2 от 16.12.2009 г.	След провеждане на начален инструктаж
9.	Книга за инструктаж по безопасност и здраве при работа - начален инструктаж.	Чл. 11, ал.5, приложение № 1 от Наредба № РД 07-2 от 16.12.2009г.	При постъпване на работа
10.	Книга за инструктаж по безопасност и здраве при работа - инструктаж на работното място, периодичен инструктаж, извънреден инструктаж.	Чл. 11, ал.5, приложение № 1 от Наредба № РД 07-2 от 16.12.2009 г.	Инструктаж на работното място - провежда се преди започване на работа. Периодичен инструктаж - провежда се в зависимост от оценката на риска - на 3 месеца или на 1 година.
11.	Книга за инструктаж по безопасност и здраве при работа - ежедневен инструктаж.	Чл. 11, ал.5, приложение № 1 от Наредба № РД 07-2 от 16.12.2009 г.	Ежедневен инструктаж се провежда на пряко заети в дейности с висок производствен риск.

Чл. 8. (1) Командирите (началниците) на военни формирования и ръководителите на съответните структури, които имат наети цивилни служители, подават годишна декларация по чл. 15, ал. 1 от Закона за здравословни и безопасни условия на труд в териториалната дирекция „Инспекция по труда“ по адреса на военното формирование/структура в срок до 30 април на следващата година.

(2) Формата, съдържанието, редът и начинът за подаване и съхраняване на декларацията по ал. 1 е определена с Наредба № 3 от 23.02.2010 г. за формата, съдържанието, реда и начина за подаване и съхраняване на декларацията по чл. 15, ал. 1 от Закона за здравословни и безопасни условия на труд.

(3) Когато няма промяна в обстоятелствата подлежащи на деклариране, не се подава годишна декларация.

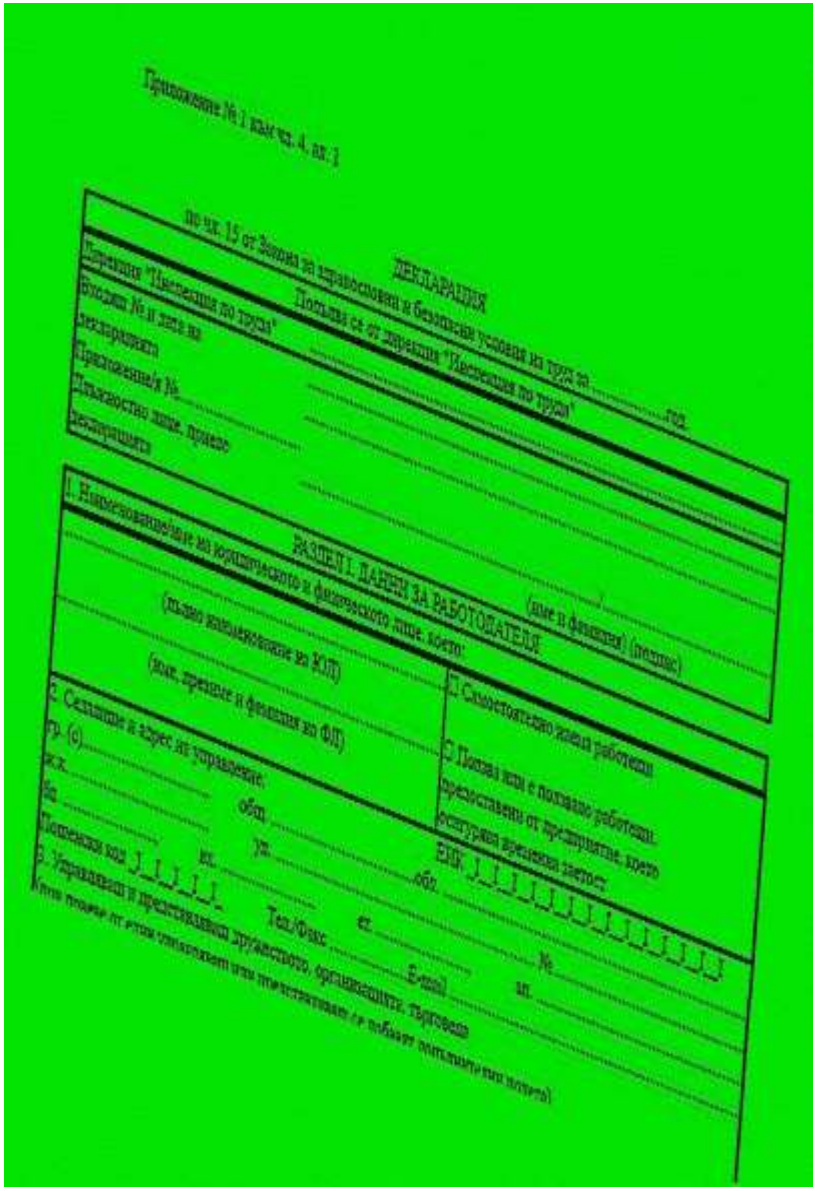

Чл. 9. Командирите (началниците) на военни формирования и ръководителите на съответните структури могат да възлагат задачи на военнослужещите в условия на непосредствена опасност за здравето и живота им при условия и ред, определени в Устава за войсковата служба на въоръжените сили на Република България. В този случай се вземат мерки за отстраняване или ограничаване до минимум на риска за живота и здравето им.

Чл. 10. При осъществяване на дейностите за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд командирът (началникът) на военното формирование или ръководителят на съответната структура е длъжен:

1. да определи организацията, задачите, сроковете и отговорниците за оценка на риска за здравето и безопасността на военнослужещите и цивилните служители, която да обхване военни обекти, въоръжение и техника, работни места, организация на труд, използването на суровини и материали и други странични фактори;

2. при необходимост от преразглеждане на оценката на риска в срок до 15 ноември на текущата календарна година командирите (началниците) и ръководителите на съответните структури изпращат писмено искания за включване в план графика за следваща календарна година до Научноприложен център по военна епидемиология и хигиена (НПЦВЕХ) - ВМА, чрез лекаря от СТМ, обслужващ съответното военно формирование/структура.
3. да планира подходящи мерки за предотвратяване на риска в съответствие с изискванията за здравословни и безопасни условия на труд и направената оценка, а когато това е невъзможно, да осигури защита на личния състав чрез организационни, организационно-технически мерки и лични предпазни средства;
4. да създаде необходимата организация за разработване на програми и планове, в съответствие с изискванията за здравословни и безопасни условия на труд и да организира тяхното осъществяване и оценка на ефективността им;
5. да осигури условия за обективен контрол за здравословни и безопасни условия на труд;

6. да не допуска до местата, където съществува сериозна или специфична опасност за здравето и живота на хората, лица, които са без изискващите се за съответния вид работа (дейност) лични предпазни средства и специални работни облекла и не са подходящо обучени и инструктирани;

7. да уведоми писмено командира (началника) от старшия щаб и/или ръководителя на съответната структура за невъзможността да реши възникнал проблем или задача, касаещи здравословните и безопасните условия на труд;

8. да отговори писмено в срок от 10 (десет) работни дни от получаването на сигнал по реда на чл. 27, ал. 3 на подалия сигнала за взетите мерки по отстраняването на нередностите.

Чл. 11. (1) Командирите (началниците) на военни формирования и ръководителите на съответните структури предоставят на военнослужещите и цивилните служители от МО, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и БА и на техните представители необходимата информация за рисковете относно здравето и безопасността им, както и за мерките, предприети за отстраняването, намаляването или контролирането на тези рискове.

(2) Информацията по ал. 1 се предоставя на военнослужещите и цивилните служители от други военни формирования/структури или външни организации, които извършват работа (дейност) на територията на военния обект.

Чл. 12. (1) В случаите, когато един военен обект се използва от няколко военни формирования, структури или външни организации, командирите (началниците) или ръководителите и работодателите на тези организации, съвместно по писмена договореност осигуряват здравословни и безопасни условия на труд. *Те взаимно се информират за рисковете при работа и координират дейностите си за предпазване на военнослужещите и цивилните служители от тези рискове.*

(2) Редът за договаряне и взаимно информиране между военните формирования (структури) и външните организации се определя със заповед на командира (началника) на войсковия район, която се съгласува с работодателите на външните организации.

Чл. 13. (1) При използване на работно оборудване (въоръжение и техника), опасни вещества, извършване на дейности при работа на работни места, при които съществува риск за безопасността и здравето на служещите (работещите), командирът (началникът) на военното формирование или ръководителят на съответната структура организира разработването и прилагането на писмени инструкции за осигуряване на здравословни и безопасни условия на работа, както и изготвянето на картотека за използваните във военното формирование/структура опасни вещества, начинът на означението им и техните характеристики.

(2) Разработените писмени инструкции трябва да съдържат информация за:

1. условията за използване на работното оборудване и опасните вещества;

2. предвидимите извънредни ситуации;

3. изискванията за безопасност и здраве при работа;

4. извлечените от опит заключения при използване на работното оборудване, опасните вещества и извършваните дейности.

(3) Инструкциите по ал. 1 се утвърждават от командира (началника) на военното формирование или ръководителя на съответната структура и се актуализират своевременно в съответствие с настъпилите промени.

(4) Военнослужещите и цивилните служители, работещи при условия на ал. 1 се запознават с утвърдените инструкции по време на провежданите инструктажи.

Чл. 14. (1) При работа (дейност) криеща риск за здравето и безопасността, който не може да бъде отстранен по друг начин, командирът (началникът) на военното формирование или ръководителят на съответната структура осигурява на военнослужещите и цивилните служители лични предпазни средства и специални работни облекла и режим на труд и почивка съгласно редът и условията, определени в действащата нормативна уредба по здравословни и безопасни условия на труд.

(2) Командирът (началникът) на военното формирование или ръководителят на съответната структура утвърждава списък на работните места и видовете работа (дейности), при които се използват лични предпазни средства и специални работни облекла въз основа на извършената оценка на риска.

(3) Военнослужещите и цивилните служители, служещи (работещи) или извършващи работи (дейности) по ал.1, се *запознават с утвърдения списък по ал. 2 по време на провежданите инструктажи.*

Чл. 17. (1) Командирът (началникът) на военното формирование или ръководителят на съответната структура създава организация за задължително установяване, разследване и регистриране на всяка станала трудова злополука с военнослужещ и/или цивилен служител по ред и начин определени от Кодекса за социално осигуряване и Наредбата за установяване, разследване, регистриране и отчитане на трудовите злополуки от 30.12.1999 г.

(2) Командирът (началникът) на военното формирование или ръководителят на съответната структура, всяка година с писмена заповед назначава комисия за разследване на трудови злополуки с председател - органа за безопасност и здраве при работа и членове - един представител на военнослужещите и цивилните служители от комитетите (групите) по условия на труд, по един представител на синдикалните организации и специалисти от съответната област.

(3) При необходимост командирът (началникът) на военното формирование или ръководителят на съответната структура привлича в комисията по ал. 2 допълнително специалисти в зависимост от естеството на станалата злополука.

(4) Командирът (началникът) на военното формирование или ръководителят на съответната структура организира уведомяването на пострадалия или упълномощените от него лица за правото им да присъстват на предстоящото разследване по ал. 5.

(5) Комисията по ал. 2 незабавно, след уведомяването за трудова злополука, извършва разследване с цел изясняване причините и обстоятелствата довели до нея. За резултатите от разследването изготвя протокол по образец, съгласно приложение № 6, към който прилага писмените показания на свидетелите на злополуката или на лицата оказали първа помощ на пострадалия. Горепосочените документи се завеждат в съответната регистратура.

(6) Когато обстоятелствата, при които е станала злополуката, дават основания да се предполага, че тя е трудова, командирът (началникът) на военното формирование, ръководителят на съответната структура или упълномощеното от него длъжностно лице в срок до 5 работни дни от узнаването за нейното настъпване са длъжни да подадат в териториалното поделение на Националния осигурителен институт (НОИ) по регистрация на осигурителя декларация по образец съгласно чл. 3, ал. 1 от Наредбата за установяване, разследване, регистриране и отчитане на трудовите злополуки. Декларацията се вписва в регистъра на трудовите злополуки на военното формирование/структура и се подава в териториалното поделение на НОИ в 4 екземпляра, заедно с протокола и писмените показания на свидетелите.

(7) Командирът (началникът) на военното формирование или ръководителят на структура организира изпращането до старшия щаб, съответните командвания по чл. 60д, ал. 1 от ЗОВСРБ /структури и до дирекция „Социална политика и политика по военно-патриотично възпитание” на МО копия от:

1. всяка декларация за трудова злополука, като в съпроводителното писмо се вписва и номера на разпореждането за приемане или за не приемане на злополуката за трудова, от териториалното поделение на НОИ;

2. изготвените документи по ал. 5 и ал. 6 за всяка злополука, причинила увреждане на повече от трима военнослужещи и/или цивилни служители, както и всяка злополука довела до инвалидност или смърт;

3. изготвените документи от НОИ, в случаите когато се извършва разследване от тях.

(8) Декларациите и разпорежданията за трудовите злополуки, както и копия от други документи, свързани със злополуките се съхраняват за срок не по-малък от 5 (пет) години, считано от датата на регистрирането на документите, в съответната регистратура на военното формирование/структура.

Чл. 18. След констатиране на всяка злополука, причинила увреждане на повече от трима военнослужещи и/или цивилни служители, както и за всяка злополука, довела до инвалидност или смърт, или има основание да се предполага, че ще доведе до такива увреждания, командирът (началникът) на военното формирование или ръководителят на съответната структура незабавно уведомява териториалното поделение на НОИ и териториалната Инспекция по труда.

Чл. 19. (1) Командирът (началникът) на военното формирование или ръководителят на съответната структура създава организация за съобщаване и проучване на професионалните болести в изпълнение на Наредбата за реда за съобщаване, регистриране, потвърждаване, обжалване и отчитане на професионалните болести.

(2) Командирът (началникът) на военното формирование или ръководителят на съответната структура е длъжен да уведоми за предстоящото проучване и за правото им да участват в него заинтересованото лице или в случай на смърт или на тежко заболяване на негови представители.

(3) Командирът (началникът) на военното формирование или ръководителят на съответната структура организира изпращането до старшия щаб, до съответните командвания на структури по чл. 60д, ал. 1 от ЗОВСРБ и до дирекция „Социална политика и политика по военно-патриотично възпитание" на МО *копие* от:

1. протокола за извършеното проучване на професионалното заболяване на комисията определена със заповед на ръководителя на териториалното поделение на НОИ и представената производствена характеристика;

2. експертното решение на Териториалната експертна лекарска комисия/ Национална експертна лекарска комисия (ТЕЛК /НЕЛК) и последващите такива за потвърждаване или отхвърляне на професионалната болест.

Чл. 20. Командирът (началникът) на военното формирование или ръководителят на съответната структура, които не изпълняват задълженията си по осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд носят отговорност съгласно чл. 55 от ЗЗБУТ.

ЗАКОН ЗА ЗДРАВОСЛОВНИ И БЕЗОПАСНИ УСЛОВИЯ НА ТРУД

Чл. 55. (Доп. - ДВ, бр. 58 от 2010 г., в сила от 30.07.2010 г.) Лицата, които нарушават изискванията или не изпълняват задълженията си по този закон, носят отговорност по чл. 413, 414, 415, 415в и 416 от Кодекса на труда и другите специфични за съответната дейност закони и нормативни актове.

ПОЛКОВНИК ПРОФЕСОР АНДРЕЙ ГАЛЕВ, д.м.н

- НАЧАЛНИК НА НАУЧНОПРИЛОЖЕН ЦЕНТЪР ПО ВОЕННА ЕПИДЕМИОЛОГИЯ И ХИГИЕНА - ВМА

АНЕЛИЯ ГЕОРГИЕВА

- НАЧАЛНИК СЕКТОР В НАУЧНОПРИЛОЖЕН ЦЕНТЪР ПО ВОЕННА ЕПИДЕМИОЛОГИЯ И ХИГИЕНА - ВМА